

Van de redactie en het bestuur

Voor u ligt het derde nummer van het Kleine Korczakbulletin. Met info over de Mini-cursus Kinderopvang en het Amsterdams Centrum voor Kinderstudies (VU); nieuws over de Themadag 'De uitdaging van het Kinderrechtenverdrag voor Nederland en de oratie van Jan Willems; een verslag van een bezoek aan de Korczak Vrienden in Sao Paulo; een leesverslag van het boek *Eigenwijs of Eigen Wijsheid?*

Bezoekt u ook eens onze website www.korczak.nl hierop vindt o.a. een uitnodiging voor deelname aan de Duitse Korczak ontmoeting van 7 tot 9 november 2003.

De redactie

Korczak en de kinderopvang een mini cursus

De pedagogiek van Janusz Korczak en de Kinderopvang een mini-cursus van 2,5 uur in de avonden. 'DE BOERDERIJ', een unieke kinderopvang op een veebedrijf in Weesp en de JANUSZ KORCZAK STICHTING organiseren op drie data in 2003 en 2004 een workshop/cursus voor leidsters in de Kinderopvang en Buitenschoolse opvang.

- C De deelnemers krijgen een korte inleiding in de pedagogische denkbeelden van de pedagoog, arts en schrijver Janusz Korczak (1878-1942).
- C Aan de hand van de zes uitgangspunten uit het boek 'Kinderen zijn al groot' van Joop Berding gaan de deelnemers na hoe deze vertaald kunnen worden naar hun eigen beroepspraktijk. Deze zes uitgangspunten zijn ontleend aan het samenleven van volwassenen en kinderen in Korczaks weeshuis te Warschau.
- C Mevrouw Willy Verwey van KO 'De Boerderij' zal laten zien hoe zijn met haar team een pedagogische visie heeft ontwikkeld die geba-

seerd is het respect voor en de dialoog met kinderen. Tevens zal zij ingaan op het belang van een natuurlijke omgeving voor de ontwikkeling van het jonge kind. De boerderij is hiervan een uniek voorbeeld met bijzondere mogelijkheden.

- C Tenslotte gaan we in deze mini-cursus met elkaar in gesprek over ons eigen mens-en kindbeeld. En in welke mate spelen onze eigen levenservaringen een rol bij de opvoeding en begeleiding van jonge mensen?

De cursus wordt 3x aangeboden.

- C donderdag 25 sept. 2003
- C donderdag 29 jan. 2004
- C donderdag 15 apr. 2004

minimaal 10 deelnemers.

De avonden beginnen 19.30 uur en eindigen om 22.00 uur. Het adres: Kanaaldijk 1 te Weesp
Kosten van de cursus zijn € 35 (voor donateurs Janusz Korczak Stichting € 25).

Voor aanmelding en verder informatie kunt u contact opnemen met de Janusz Korczak Stichting
Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
020 644 70 18
of via info@korczak.nl

NB. *Deze cursus kan ook bij u op locatie verzorgd worden.*

Uitreiking Korczakprijs 2003

De Janusz Korczak Stichting, De Stichting Thuis Op Straat en het Stadsdeel Amsterdam Noord nodigen u uit voor het bijwonen van de uitreiking van de Janusz Korczak Prijs 2003 op donderdag 13 november 2003 in het Stadsdeelhuis Amsterdam-Noord.

De Janusz Korczak Stichting heeft dit jaar de wisselprijs toegekend aan de organisatie 'Thuis Op Straat'. De afdeling van TOS in Amsterdam-Noord staat symbool voor alle TOS-activiteiten in Nederland en zal de wisselprijs in ontvangst nemen.

Programma:

- 15.45 uur Ontvangst en inloop
- 16.00 uur Opening en welkom namens de Janusz Korczak Stichting, Thuis op Straat en het Stadsdeel Amsterdam-Noord.
- 16.15 uur Waarom de prijs naar TOS; door de voorzitter van de jury, Mevrouw Dr. Marian Koren'
- 16.30 uur 'Thuis Op Straat'- presentatie door jongeren uit de Vogelbuurt in Amsterdam- Noord.
- 17.00 uur Wethouder voor Cultuur en Welzijn, de heer Ruud Hoogland zal de betekenis aangeven van TOS voor het stadsdeel Noord en vervolgens de Korczak prijs ovedragen aan 'Thuis op Straat'.
- 17.15 uur Informeel samenzijn met een hapje en een drankje.

Het adres van het Stadsdeelhuis Amsterdam-Noord:

Buikslotermeerplein; Vanaf het Centraal Station te bereiken met bus 33, halte Stadsdeelhuis/ Buikslotermeerplein

Studie- en Ontmoetingsdag 'Jongeren, seksualiteit en intimiteit'

De Janusz Korczak Stichting organiseert op zaterdag 25 oktober 2003 een studiedag rond het thema 'Jongeren, Seksualiteit en Intimiteit'. In de lezingen en de workshops komen o.a. aan de orde: Seksualiteit en de ontwikkeling van (jonge) mensen; Erotisering van de samenleving en de seksuele voorlichting aan jongeren; Seksualiteit en de kinderspsychotherapie; Recht op de eigen seksualiteit en intimiteit bij jongeren met een verstandelijke handicap; Seksuele voorlichting en vorming in multi-etnische schoolklassen, etc.

De dag wordt gehouden in gebouw AVANTI Almere-Haven. Prijs € 35,= (donateurs van de Janusz Korczak Stichting betalen € 25,=).

Inlichtingen:

Janusz Korczak Stichting
Postbus 70048
1007 KA te Amsterdam
020-6447018

U ontvangt binnenkort een speciale uitnodiging.

Esterka

Vervolg van de aantekeningen van pupil nr. zesenvijftig uit het weeshuis van Dr. Korczak (Dom Sirot) over juffrouw Esterka. In het Kleine Korczak Bulletin zijn we de verhalen over Juf Esterka begonnen in het decembernummer 2002.

De 'Kleine Revue' als wekelijkse bijlage voor kinderen verscheen in Polen voor het eerst in 1926. De teksten over Esterka verschenen voor het eerst in 1935. Maar ze gaan over de laatste jaren van de Eerste Wereldoorlog in Warschau. Eerst door de Russen bezet, later door de Duitsers.

Deze aantekeningen verschenen in 'de Kleine Revue' van 1935. Ze gaan over de laatste jaren van de eerste Wereldoorlog in Warszawa.

5 maart

Verdrietige tijden zijn begonnen. Ik begin te voelen wat het is om wees te zijn. Ik voel het niet alleen zelf. Maar ik voel ook hoezeer de anderen wees zijn. Pani Stefa kan er niets aan doen. Ze doet haar best. Maar als iets haar niet lukt, reageert ze het wel op ons af.

Vandaag deelde ze koeken uit. Ze schold Estusia en Surka flink uit. Ze moesten maar werk zoeken, want ze zijn te groot om voor te zorgen in een internaat. Ik weet dat ze het niet echt meende, maar het klonk zo bitter.

Het vriest nog steeds hard. Maar er wordt weinig gestookt. Ze zijn bang dat anders de ketel van de centrale verwarming ontploft. Om de ketel schoon te maken moet die eerst ontlucht worden. En daarna duurt het een hele tijd, voordat die weer goed de kamers kan verwarmen.

De recreatiezaal

O God, wat een grote zaal is dat. Hoog, open, ongezellig. De mensen die haar gebouwd hebben, wisten vast niet dat er een oorlog zat aan te komen en dat het zo vreselijk zou zijn dan in zo'n zaal te zitten.

We vluchten daarom naar kleinere kamers. Vooral naar de naaikamer. Hier zitten altijd wel een stel meisjes. De ramen dicht, het is er dus vochtig, maar warm. We willen het raam niet open doen, ook al is het te vochtig. Want anders scheldt de koukleum Mindla ons allemaal uit. Koppig zegt ze hard: laat het maar vochtig zijn, het is in ieder geval warm.

Er werden truien gestuurd. Ze zijn erg warm, ook al hebben ze geen mouwen. Jammer genoeg past niet iedereen ze. We hebben ook wanten gekregen, dat zijn handschoenen zonder vingers. We mogen ze zelfs binnen aanhouden.

Maar hoe kunnen we die met iedereen delen? Want behalve wij komen er overdag nog 50 andere kinderen. Zij zijn voor de helft intern. 's Avonds gaan ze thuis slapen. Brrr, daar wordt je niet vrolijk van, in zo'n vrieskou.

'Projeta Enchieta'
Een verslag van het bezoek
aan dit bijzonder project

Het verslag van het privé bezoek aan 'Projeto Enchieta' in de favela's van Sao Paulo dat Theo Cappon en Juia Tchikhatcheva brachten aan dit bijzonder project, wilde wij u niet onthouden.

Het was een belevenis om na 4 jaar weer onze Braziliaanse Korczak vrienden te ontmoeten. Antonieta Bergamo popelde om ons de nieuwe ontwikkelingen te laten zien. De tocht vanuit het centrum van Sao Paulo (nu 18 miljoen inwoners) naar de arme sloppenwijken die aan de rand van deze onwezenlijke stad ontstaan, duurde eindeloos en vooral in de laatste kilometers zie je en ruik je de armoede en de treurigheid. De aanblik van het terrein van het 'Projeto Anchieta' was nauwelijks veranderd. De oude versleten circustent die bij regen water doorlaat als een omgekeerd vergiet, wordt alleen nog gebruikt voor spelletjes en het voetbalveld ligt er nog steeds als een kale vlakte. Maar er is iets wat meteen de aandacht trekt. Overal grote half-open huisjes van hout en plastic , z.g. 'Kiosks', die plaats bieden aan 15 tot 20 kinderen die daar 's ochtends en 's middags allerlei spelletjes kunnen doen of vaardigheden leren.

- C Braziliaanse Capoeira (een vechtsport)
- C Naar verhalen luisteren
- C Teken en schilderen
- C Voor de kleinsten spelen met poppen, auto-tjes of constructiemateriaal.

Uit de omliggende Favela's komen dagelijks zo'n 300 kinderen op het centrum af (sommigen niet ouder dan 3 jaar). Als de ouders een soort afspraak ondertekenen ontvangt het gezin 2 keer per week melk en krijgen de kinderen een eenvoudige maaltijd. Tientallen vrijwilligers, die doorgaans zelf uit deze sloppenwijken, begeleiden de kinderen. Daarnaast bieden beroepskrachten belangeloos hun know-how aan. Zo is er voor de tieners een heuse computer-cursus. Op het moment dat wij op bezoek waren, was men net gestart met een 'peertrai-

ning'. Wat gevorderden tieners gaven computerinstructie aan beginnende leeftijdgenoten.

Hoewel het hele concept van het project gebaseerd is op Korczaks pedagogische ideeën zijn de meeste vrijwilligers slechts fragmentarisch op de hoogte van Korczaks leven en gedachtegoed. En wat wellicht nog essentiëler is, hoe zijn ideeën te vertalen naar de dagelijkse activiteiten en de omgang met de kinderen. Om die reden had Antonieta ons gevraagd verschillende activiteiten de observeren en een seminar met workshop voor de vrijwilligers te organiseren. De workshop met deze activiteitenbegeleiders stond in het teken van de hele praktische stappen die gezet kunnen worden om kinderen meer zelf actief te maken of in te spelen op individuele verschillen bij kinderen. Het was een geweldige avond in de gerieflijke woning van Antonieta en haar echtgenoot Eduardo. Meer dan 20 vrijwilligers, merendeels jonge vrouwen, waren met een gecharterd busje naar het centrum van Sao Paulo gekomen. (voor de meesten nog steeds een totaal andere wereld). In kleine groepen bespraken ze concrete veranderingen die ze bij wijze van spreken de volgende dag zouden kunnen doorvoeren. Tot slot presenteerde iedere groep haar eigen creatieve ideeën aan de anderen. Enkele van deze voorstellen waren echte eye-openers (bijvoorbeeld kinderen kunnen heel goed elkaar verhalen vertellen of betrokken worden bij het opstellen van verschillende regels op het terrein).

We waren diep onder de indruk hoe de Korczak vrienden in deze moeilijke omstandigheden zich iedere dag weer inzetten voor een gigantische taak.

Theo Cappon en Julia Tchikhatcheva

'De uitdaging van het Kinderrechten-
verdrag voor Nederland'

Een verslag van de themamiddag 'De uitdaging van het Kinderrechtenverdrag voor Nederland'

Op 24 april 2003 organiseerde Defence for Children International Nederland en het Amsterdams Centrum voor Kinderstudies aan de VU te Amsterdam een speciale dag rond de doorwerking van het Internationale Kinderrechtenverdrag in Nederland. De onderzoekster Geeske Ruitenbergh liet zien dat rechters in zaken waar kinderen bij betrokken zijn in hun afwegingen en uitspraken steeds vaker teruggrijpen op het Internationale Verdrag. Aan de andere kant plaatste Stan Meuwese zeer kritische kanttekeningen bij talloze overheidsmaatregelen die lijnrecht ingaan tegen de primaire belangen van kinderen. Hij gaf enkele schrijnende voorbeelden, zoals

de maatregel dat kinderen van ouders die geen verblijfsstatus voor Nederland hebben uitgesloten worden van de officiële Jeugdzorg. Het Kinderrechten-collectief NL is verontwaardigd over het feit dat het Ministerie van Justitie het vreemdelingenrecht stelt boven het kindbeschermingsrecht.

Deze boeiende middag werd besloten met de rede van Professor Jan Willems, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar Rechten van het Kind in Internationaal perspectief aan de VU.

In deze oratie 'Van liefdadigheid naar gedeelde verantwoordelijkheid' wordt een nieuw concept voorgesteld en toegelicht: dat van de *Trias pedagogica*, de in de Grondwet te verankeren en in wet en beleid uit te werken driehoeksverhouding Staat- Ouders Kind. De belangrijkste mensenrechten in deze driehoek zijn : het dubbelrecht van het kind op harmonie en autoriteit in de opvoeding, op geborgenheid, leiding en begeleiding naar de mate van zijn of haar zich ontwikkelende vermogens, en de rechten van ouders op participatie, informatie en financiële en andere vormen van ondersteuning, hulp en begeleiding bij de opvoeding.

*'Eigenwijs of Eigen Wijsheid'
Een boekbespreking*

Boekbespreking door Anouk Brink van 'KINDEREN EN HUN EIGENWIJSHEID';

Geschreven door Annemarie Geelhoed, Charlotte Visch, Jeroen Petri en Joke Zonneveld. Lifetime Kosmos-Z&K Uitgevers, Utrecht/Antwerpen. 2003.

Eindelijk een boek dat niet vanuit problemen denkt, maar waarin juist gekeken wordt naar situaties met kinderen en volwassenen die voor sommigen als conflictueus gezien zouden worden, maar die als je het vanuit een andere perspectief bekijkt juist verbazend mooie momenten op kan leveren. Zoals met Marius, een jongetje van twee. Volgens de wijsheid van vele volwassenen is dat nog te jong om al sociaal te handelen. Dus wat denk je als hij tegen de regels van zijn juf in uit zijn hoek bij de zandbak naar de glijbaan gaat. Je kan het zien als stout gedrag, want Marius houdt zich niet aan de regels. Maar wat had je gemist als je hem daarom terug zou roepen naar die zandbak? Je had gemist dat Marius had gezien hoe Ruby bovenop de glijbaan vast zat met haar jurk en haar ging helpen om daarna weer terug te gaan naar zijn eigen speelplek in de zandbak. De auteurs van het boek *Kinderen en eigen wijsheid. Weerbaarheid van binnenuit* nemen de moeite om in de kinderen en jongeren die

ze in hun (werkend) leven tegenkomen daadwerkelijk te ontmoeten en doen daarover op een lekker leesbare wijze verslag van. Verhalen vanuit hun praktijk als therapeut, onderwijzer, psycholoog en opleider worden afgewisseld met tips en ideeën voor ouders en andere opvoeders. In deze 'wat is wijsheid' stukken worden rake vragen gesteld, zoals na een hoofdstuk over ongehoorzaamheid (of... weten wat je wilt): wil je eigenlijk wel dat je kind altijd gehoorzaam is. Wat voor een mens komt daaruit voort? Voed je op tot een kloon van jezelf?

Het gaat erom nieuwsgierig te blijven naar de motieven achter het zichtbare gedrag van kinderen. Wat willen ze je er eigenlijk mee zeggen. En niet meteen denken wel te weten hoe het zit en zo een stempel op het gedrag te drukken. Behalve de vele verhalen, geven ook de titels van de hoofdstukken al mogelijke andere manieren om tegen bepaald gedrag aan te kijken, zoals 'Bru-taal of... Klaretaal', of 'Ruzie of...contact maken'. Een mooie wijsheid is dat het soms moeilijk is om nieuwsgierig te zijn op momenten dat een kind aan je kop zeurt en je het gevoel hebt dat hij of zij dat doet speciaal om jou te pakken of te pesten. Hoe reageer je dan, hoe zet je dat gevoel weg? Korczak zou zeggen: 'je hebt een geweldige bondgenoot, een toverkunstenaar — je jeugd'. Die ervaring kan je helpen om je steeds weer te laten verrassen door de eigen wijsheden van kinderen.

Anouk Brink

'Het kleine Korczak Bulletin' is een uitgave van de Janusz Korczak Stichting en verschijnt 4 x per jaar

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
tel. 020 644 70 18
fax 020 644 81 54
info@korczak.nl
www.korczak.nl

redactie
Theo Cappon
Edward Skubisz
Anouk Brink

gast redactie
Anna Skubisz

Deze nieuwsbrief kunt u ook via uw e-mail ontvangen, stuur hiervoor een e-mail naar info@korczak.nl onder vermelding van Kleine Korczak Bulletin